

Resoluziun CM/ResCMN(2023)8 davart la realisaziun da la Convenziun da basa per proteger las minoritads naziunalas tras la Svizra

(deliberada dal Comité dals ministers ils 14 da settember 2023
a chaschun da la 1474. sesida dals delegads dals ministers)

Il Comité dals Ministers, tenor ils artitgels 24 fin 26 da la Convenziun da basa per proteger las minoritads naziunalas (numnà suandantamain «la Convenziun da basa»),

sa basond sin la Resoluziun CM/Res(2019)49 dals 11 da december 2019 davart il mecanissem da surveglianza revedì tenor ils artitgels 24 fin 26 da la Convenziun da basa;

resguardond la regla da votaziun applitgbla¹;

resguardond l'instrument da ratificaziun che la Svizra ha inoltrà ils 21 d'october 1998;

renviond al rapport statal che la Regenza da la Svizra ha suttamess il 1. d'october 2021 en il rom dal tschintgavel ciclus da surveglianza da la Convenziun da basa;

sunter avair examinà il tschintgavel Parairi dal Comité consultativ davart la Svizra ch'è vegnì approvà ils 13 da favrer 2023,

deliberescha las suandantas conclusiuns concernent la Svizra:

Las autoritads vegnan supplitgadas da resguardar las observaziuns e las recumandaziuns dal tschintgavel Parairi dal Comité consultativ. Per meglierar ulteriuramain la realisaziun da la Convenziun da basa, duessan ellas numnadamain prender las suandantas mesiras:

Recumandaziuns per mesiras immediatas:

1. Reveder las disposiziuns legalas per garantir la realisaziun cumplaina dal princip da la nondiscriminaziun e da l'access egual als dretgs per las persunas che appartegnan a las minoritads naziunalas. La nova legislaziun duess includer ina definiziun clera ed in scumond da discriminaziun directa ed indirecta sco er ina glista completa da las praticas discriminantas scumandadas.
2. Augmentar il dumber da plazzas da segiurn, da passagi e da transit, en curvegientscha cun las gruppas d'interess las pli impurtantas e cun las cuminanze pertutgadas.
3. Augmentar ils sforzs per cumbatter cunter tut las furmas da rassissem e d'intoleranza, inclusiv l'antiziganissem, l'antisemitissem ed il rassissem antimuslim ed anti-nair. Las autoritads duessan plinavant rinforzar lur stentas per franar la derasaziun da plets instigants en las medias socialas, quai en stretga collavuraziun cun ils purschiders da servetschs d'internet e cun las gruppas da la populaziun pertutgadas il pli fitg.

¹ Ils 17 da settember 1997 ha il Comité dals Ministers deliberà la decisiun CM/Del/Dec(97)601/4.5 che cuntegna la suandanta regla: «Las decisiuns tenor ils artitgels 24.1 e 25.2 da la Convenziun da basa vegnan consideradas sco approvadas, sche dus terzs da las represchentantas e dals represchentants da las parts contractantas che sa participeschan a la votaziun, inclusiv la maiortad da las represchentantas e dals represchentants da las parts contractantas autorisadas da seser en il Comité dals Ministers, voteschan a favur da talas».

4. Includer ed intensifitgar l'instrucziun davart l'istorgia dals Roma, dals Jenics e dals Sinti/Manouches – inclusiv l'istorgia dals Roma, dals Jenics e dals Sinti/Manouches ch'èn daventads victimas dal Holocaust – en ils plans ed en ils meds d'instrucziun. Er la malgiustia commessa da la Fundaziun *Pro Juventute* duess vegnir integrada en ils plans ed en ils meds d'instrucziun.

Ulteriuras recumandaziuns²:

5. Manar in dialog constructiv cun las personas e cun las cuminanze, sco p.ex. las personas che appartegnan a la cuminanza dals Roma en Svizra, che han exprimi lur interess da far valair il dretg da la protecziun tras la Convenziun da basa. Quest dialog pudess – tut tenor ils giavischs da las represchentantas e dals represchentants da questas cuminanze – vegnir manà sin basa d'ina metoda «artitgel per artitgel» da la Convenziun da basa.

6. Optimar la metoda da la dumbraziun dal pievel e far ils pass necessaris per sviluppar metodos d'enquista adattadas per garantir il dretg da la libra identificaziun a chaschun da l'actualisaziun dals registers da la populaziun. Las autoritads duessan elavurar metodos che permettian d'obtegnair il dumber effectiv da las personas che appartegnan a las minoritads naziunalas.

7. Procurar che mintga lescha che pudess restrenscher ils dretgs da las personas che appartegnan a las minoritads naziunalas vegnian elavuradas en stretga collavuraziun cun las represchentantas ed ils represchentants da questas minoritads. Las autoritads ston garantir che las leschas e las mesiras apparentamain neutralas n'hajan nagins effects discriminants.

8. Prender las mesiras necessarias, en cunvegnientscha cun las gruppas pertutgadas, per che l'instituziun naziunala dals dretgs umans saja plainamain confurma als Principis da Paris. Las autoritads duessan en spezial surdar a questa instituziun in mandat per tractar ils recurs, e la munir cun cumpetenzas d'investigaziun adattadas sco er cun resursas suffizientas.

9. Tgitar in barat regular cun las represchentantas ed ils represchentants da las minoritads dals Jenics e dals Sinti/Manouches per s'infurmar davart lur basegns en connex cun la promoziun efficazia da la cultura e da l'istorgia da lur minoritad ed eventualmain prender en mira d'augmentar, sche necessari, il sustegn finanziel a favur da questas minoritads, quai per promover lur cultura. Il sustegn finanziel duess er cuntegnair la promoziun dals artisanadis e da las professiuns tradiziunalas da questas minoritads sco elements impurtants da lur cultura e da lur identitad.

10. Exaurir la legislaziun existenta per perseguir en moda efficazia la preschentaziun publica da simbols che propageschan e glorifiteschan il naziunalsocialissem e per chastiar e sancziunar expressivamain questas praticas.

11. Procurar che tut las mesiras prevesidas concernent ils crims d'odi vegnian effectivamain applitgadas per ch'ils delicts da quest gener cunter personas che appartegnan a minoritads naziunalas ed ad autras cuminanze preschentadas en Svizra vegnian registrads meglier, per ch'i dettia investigaziuns polizialas davart tals e per che lur delinquentas e delinquents vegnian perseguitads en moda commensurada.

12. Sustegnair la producziun d'emissions da televisiun e da radio che han la finamira da promover las culturas, las tradiziuns e l'istorgia da personas che appartegnan a las minoritads dals Jenics e dals Sinti/Manouches, quai en stretga collavuraziun cun lur represchentantas e represchentants. Las autoritads duessan er sensibilisar las personas che appartegnan a las minoritads dals Jenics e dals Sinti/Manouches per la procedura da recurs e da surveglianza existenta dal Cussegl svizzer da la pressa concernent il cuntegn redacziunal en las medias.

13. Garantir la participaziun effectiva da las represchentantas e dals represchentants da las minoritads dals Jenics, dals Sinti/Manouches e dals Gidieus als affars publics sin plaun chantunal e federal, quai cun stabilir organs consultativs permanents che reflecteschan la diversitad da questas minoritads. Las autoritads duessan garantir la participaziun effectiva da las represchentantas e dals represchentants da las minoritads a tut ils process legislativs che han potenzialmain consequenzas per lur situaziun e per lur dretgs.

² Las recumandaziuns qua sutvast cumparan en la successiun dals artitgels correspondentes da la Convenziun da basa.